

Η πλάνη πάντα αυτοκαταστρέφεται και, παρόλο που δεν το θέλει, στηρίζει σε όλα την αλήθεια.

Πρόσεξε: Έπρεπε ν' αποδειχθεί ότι ο Χριστός πέθανε και τάφηκε και αναστήθηκε. Ε, λοιπόν όλα αυτά τα κατοχυρώνουν οι ίδιοι οι εχθροί! Εφ' όσον έφραξαν με τον βράχο και σφράγισαν και φρούρησαν τον τάφο, δεν ήταν δυνατό να γίνει καμιά κλοπή. Αφού όμως δεν έγινε κλοπή και εν τούτοις ο τάφος βρέθηκε άδειος, είναι ολοφάνερο και αναντίρρητο ότι αναστήθηκε. Είδες πως και μη θέλοντας στηρίζουν την αλήθεια;

Αλλά και πότε θα τον έκλεβαν οι μαθηταί; Το Σάββατο; Μα αφού δεν επιτρεπόταν από τον νόμο να κυκλοφορήσουν. Κι αν υποθέσουμε ότι θα παραβίαζαν τον νόμο του Θεού, πώς θα τολμούσαν αυτοί οι τόσο δειλοί να βγουν έξω απ' το σπίτι; Και με ποιο θάρρος θα ριψοκινδύνευαν για ένα νεκρό; Προσμένοντας ποια ανταπόδοση; Ποια αμοιβή;

Και στ' αλήθεια, πού στηρίζονταν; Στη δεινότητα του λόγου τους; Αλλά ήταν απ' όλους αμαθέστεροι. Στα πολλά τους πλούτη; Αλλά δεν είχαν ούτε ραβδί ούτε υποδήματα. Μήπως στην ένδοξη καταγωγή τους; Αλλά ήταν οι ασημότεροι του κόσμου. Μήπως στο πλήθος τους; Αλλά δεν ξεπερνούσαν τους ένδεκα, που κι αυτοί εσκόρπισαν.

Αν ο κορυφαίος τους φοβήθηκε τον λόγο μιας γυναίκας θυρωρού κι όλοι οι άλλοι, όταν είδαν τον Διδάσκαλό τους δεμένο, σκόρπισαν και διαλύθηκαν, πώς θα τους περνούσε καν απ' τον νου να τρέξουν στα πέρατα της οικουμένης και να φυτέψουν πλαστό κήρυγμα αναστάσεως; Αφού φοβήθηκαν τη γυναικεία απειλή και τη θέα μόνο των δεσμών, πώς θα μπορούσαν να τα βάλουν με βασιλείς και άρχοντες και λαούς, όπου ξίφη και τηγάνια και καμίνια και μύριοι θάνατοι κάθε μέρα, αν δεν είχαν απολαύσει και οικειοποιηθεί τη δύναμη και την έλξη του Αναστάντος;

Αλλά γι' αυτά πρέπει να επανέλθουμε. Ας ξαναρωτήσουμε όμως τώρα τους Εβραίους: Πώς έκλεψαν το σώμα του Χριστού οι μαθηταί, ώ ανόητοι; Επειδή η αλήθεια είναι λαμπρή και ολοφάνερη, το ιουδαϊκό ψέμα δεν μπορεί ούτε σαν σκιά να σταθεί. Πώς θα το έκλεβαν, πες μου; Μήπως δεν ήταν σφραγισμένος ο τάφος; Δεν τον έζωναν τόσοι φρουροί και στρατιώτες και Ιουδαίοι, που είχαν την υποψία και αγρυπνούσαν και πρόσεχαν;

Μα και για ποιο λόγο θα το έκλεβαν; Για να πλάσουν το δόγμα της Αναστάσεως; Και πώς τους ήρθε να πλάσουν κάτι τέτοιο αυτοί οι δειλοί; Και πώς κύλησαν τον ασφαλισμένο βράχο; Πώς ξέφυγαν από τόσους άγρυπνους κι άγριους φρουρούς;

Πρόσεξε όμως πως με όσα κάνουν οι Εβραίοι πιάνονται πάντα στα ίδια τους τα δίχτυα. Να, αν δεν πήγαι-ναν στον Πιλάτο κι αν δεν ζητούσαν την κουστωδία, πιο εύκολα θα μπορούσαν να λένε τέτοια ψεύδη οι αδιάντροποι. Μα τώρα όχι. (Υπήρχε η κουστωδία. Κανείς δεν μπορούσε να γλυτώσει απ' την άγρυπνη προσοχή της κι απ' τα ξίφη της). Κι έπειτα γιατί να μην κλέψουν το σώμα νωρίτερα; Ασφαλώς αν είχαν σκοπό να κάνουν κάτι τέτοιο, θα το έκαναν όταν δεν εφρουρείτο ο τάφος, τότε που ήταν και ακίνδυνο και σίγουρο, δηλ. την πρώτη νύχτα· γιατί το Σάββατο πήγαν οι Εβραίοι στον Πιλάτο και ζήτησαν την κουστωδία και φρούρησαν τον τάφο, ενώ την πρώτη νύχτα δεν ήταν κανένας εκεί.

Και τι γυρεύουν στο έδαφος τα σουδάρια τα ποτισμένα με τη σμύρνα, που βρήκαν, τυλιγμένα μάλιστα, ο Πέτρος και οι άλλοι απόστολοι; Είχε πάει πρώτη η Μαγδαληνή Μαρία. Κι όταν γύρισε και ανήγγειλε τα θαυμαστά συμβάντα στους αποστόλους, εκείνοι χωρίς καθυστέρηση τρέχουν αμέσως στο μνημείο και βλέπουν κάτω τα οθόνια. Αυτό ήταν σημείο Αναστάσεως. Γιατί αν ήθελαν κάποιοι να τον κλέψουν, δεν θα τον έκλεβαν βέβαια γυμνό. Αυτό θα ήταν όχι μόνο ατιμωτικό αλλά και ανόητο. Δεν θα κοίταζαν να ξεκολλήσουν τα σουδάρια, να τα τυλίξουν με επιμέλεια και να τα βάλουν τακτοποιημένα σ' ένα μέρος. Αλλά τι θα έκαναν; Θ' άρπαζαν όπως-όπως το σώμα και θάφευαν γρήγορα.

Γι' αυτό άλλωστε προηγουμένως ο Ευαγγελιστής Ιωάννης είπε ότι τον έθαψαν με πολλή σμύρνα που κολλάει τα οθόνια πάνω στο σώμα, όπως το μολύβι τα μέταλλα, και δεν ήταν καθόλου εύκολο να ξεκολλήσουν ώστε όταν ακούσεις ότι τα σουδάρια βρέθηκαν μόνα τους, να μην ανεχθείς εκείνους που λένε ότι εκλάπη. Θα πρέπει να ήταν βέβαια πολύ ηλίθιος ο κλέφτης, ώστε να σπαταλήσει για ένα περιττό πράγμα τόση προσπάθεια. Για ποιο σκοπό θ' άφηγε τα σουδάρια; Και πώς ήταν δυνατό να ξεφύγει την ώρα που θα έκανε αυτή τη δουλειά; Γιατί ασφαλώς θα δαπανούσε πολύ χρόνο και ήταν φυσικό καθυστερώντας να συλληφθεί επ' αυτοφώρω.

Αλλά και τα οθόνια γιατί κείτονται χωριστά και χωριστά το σουδάριο, τυλιγμένο μάλιστα; Για να βεβαιωθείς ότι δεν ήταν έργο βιαστικών ούτε ανήσυχων κλεφτών το να τοποθετήσουν χωριστά εκείνα και χωριστά τούτο τυλιγμένο. Κι από εδώ λοιπόν αποδεικνύεται απίθανη η κλοπή. Αλλωστε και οι ίδιοι οι Εβραίοι τα σκέφθηκαν όλα αυτά και γι' αυτό έδωσαν χρήματα στους φρουρούς λέγοντας: «Πείτε σεις πως τον έκλεψαν, κι εμείς θα τα κανονίσουμε με τον ηγεμόνα».

Υποστηρίζοντας ότι οι μαθηταί τον έκλεψαν επικυρώνουν και μ' αυτό πάλι την Ανάσταση, γιατί έτσι ομολογούν πάντως ότι το σώμα δεν ήταν εκεί. Όταν όμως αυτοί οι ίδιοι βεβαιώνουν ότι το σώμα δεν ήταν εκεί, ενώ από την άλλη μεριά η κλοπή αποδεικνύεται ψευδής και απίθανη από τη σχολαστική φρούρηση και τις σφραγίδες του τάφου και τα

οθόνια και το σουδάριο και τη δειλία των μαθητών, αναμφισβήτητα προβάλλει και από τα δικά τους τα λόγια η απόδειξη της Αναστάσεως.

Ρωτάνε όμως πολλοί: Γιατί μόλις αναστήθηκε να μη φανερωθεί αμέσως στους Ιουδαίους; Αυτός ο λόγος είναι περιττός. Αν υπήρχε ελπίδα να τους ελκύσει στην πίστη, δεν θ' αμελούσε να φανερωθεί σε όλους. Αλλά ότι δεν υπήρχε τέτοια ελπίδα το απέδειξε η ανάσταση του Λαζάρου: Αν και ήταν ήδη τέσσερις μέρες νεκρός και είχε αρχίσει να μυρίζει και να σαπίζει, τον ανέστησε μπροστά στα μάτια όλων. Παρά ταύτα, όχι μόνο δεν ελκύσθηκαν στην πίστη, αλλά και εξαγριώθηκαν εναντίον του Χριστού, ώστε ήθελαν να σκοτώσουν κι Αυτόν και τον Λάζαρο.

Αφού λοιπόν άλλον ανέστησε και όχι μόνο δεν πίστεψαν, αλλά και εξαγριώθηκαν εναντίον του, αν ο ίδιος μετά την Ανάστασή του τους φανερωνόταν, δεν θα εξαγριώνονταν πολύ περισσότερο τυφλωμένοι από το μίσος και την απιστία τους;

Αλλά για ν' αφοπλίσει τον άπιστο από κάθε αμφιβολία, όχι μόνο σαράντα ολόκληρες

ήμερες εμφανιζόταν στους μαθητάς του και έτρωγε μάλιστα μαζί τους, αλλά παρουσιάσθηκε και σε πάνω από πεντακόσιους αδελφούς, δηλ. σε πλήθος ολόκληρο. Στο Θωμά μάλιστα που δυσπιστούσε, έδειξε τα σημάδια απ' τα καρφιά και το τραύμα απ' τη λόγχη.

Και γιατί, λένε, να μην κάνει μετά την Ανάστασή του μεγάλα κι εντυπωσιακά θαύματα, αλλά μόνο έφαγε και ήπια; Γιατί αυτή καθ' εαυτήν η Ανάσταση ήταν το μέγιστο θαύμα, και η πιο ισχυρή απόδειξη της Αναστάσεως ήταν ότι έφαγε και ήπια.

Μα, για σκέψου, αν οι απόστολοι δεν έβλεπαν τον Χριστό Αναστάντα, πώς τους ήρθε να φαντασθούν ότι θα κυριέψουν την οικουμένη; Μήπως τρελάθηκαν ώστε να νομίζουν ότι θα κατόρθωναν κάτι τέτοιο;

Αν όμως ήταν στα λογικά τους, όπως έδειξαν και τα πράγματα, πώς, χωρίς αξιόπιστα εχέγγυα από τους ουρανοί και χωρίς θεία δύναμη, πώς, πες μου, θ' αποφάσιζαν να βγουν σε τόσους πολέμους, να τα βάλουν με στεριές και θάλασσες και, δώδεκα όλοι κι όλοι, ν'

αγωνισθούν με τόση γενναιότητα για να μεταβάλουν όλης της οικουμένης τα έθνη, που ήταν επί τόσα χρόνια νεκρά απ' την αμαρτία;

Και αν ακόμη ήταν ένδοξοι και πλούσιοι και δυνατοί και μορφωμένοι, ούτε τότε θα ήταν λογικό να ξεσηκωθούν για τόσο μεγαλεπήβολα σχέδια. Αλλά επί τέλους θα είχε κάποιο λόγο η προσδοκία τους. Αυτοί όμως είχαν περάσει τη ζωή τους άλλοι στις λίμνες, άλλοι κατασκευάζοντας σκηνές κι άλλοι στα τελωνεία. Απ' αυτά τα επαγγέλματα δεν υπάρχει σχεδόν τίποτε πιο άχρηστο και για τη φιλοσοφία και για να πείσεις κάποιον να σκέπτεται ανώτερα, όταν μάλιστα δεν έχεις να του επιδείξεις ανάλογο προηγούμενο. Πόσο μάλλον που οι απόστολοι, όχι μόνο δεν είχαν ανάλογα παραδείγματα απ' το παρελθόν, ότι θα επικρατήσουν, αλλά αντίθετα είχαν παραδείγματα, και μάλιστα πρόσφατα, ότι δεν θα επικρατήσουν.

Είχαν επιχειρήσει πολλοί να εισαγάγουν καινούργιες διδασκαλίες, αλλά απέτυχαν. Κι όχι με δώδεκα ανθρώπους, μα με πολύ πλήθος. Ο Θευδής κι ο Ιούδας¹ π.χ. έχοντας ολόκληρες μάζες ανθρώπων χάθηκαν μαζί με τους οπαδούς των.

Ο φόβος εκείνος θα ήταν αρκετός να τους διδάξει. Αλλά ας υποθέσουμε ότι περίμεναν να κυριαρχήσουν. Με ποιες ελπίδες θα έμπαιναν σε τέτοιους κινδύνους, αν δεν απέβλεπαν στα μέλλοντα αγαθά; Τι κέρδος προσδοκούσαν με το να οδηγήσουν όλους στον μη αναστάντα, καθώς ισχυρίζονται οι εχθροί; Αν τώρα άνθρωποι που πίστεψαν στη βασιλεία των ουρανών και στα αμέτρητα αγαθά δύσκολα δέχονται να κινδυνέψουν, πώς εκείνοι θα υπέμεναν τα πάνδεινα ματαιώς ή μάλλον για κακό τους; Γιατί αν δεν έγινε η Ανάσταση, που έγινε, κι ο Χριστός δεν ανέβηκε στον ουρανό, τότε προσπαθώντας να τα πλάσουν όλα αυτά και να πείσουν τους άλλους, έμελλαν οπωσδήποτε να προκαλέσουν την οργή του Θεού και να περιμένουν μύριους κεραυνούς απ' τον ουρανό.

Άλλωστε κι αν ακόμη είχαν μεγάλη προθυμία όταν ζούσε ο Χριστός, θα έσβηνε μόλις πέθανε. Αν δεν τον έβλεπαν Αναστημένο, τι θα ήταν ικανό να τους βγάλει σ' εκείνο τον πόλεμο; Αν δεν είχε αναστηθεί, όχι μόνο δεν θα ριψοκινδύνευαν γι' αυτόν, μα θα τον θεωρούσαν απατεώνα: Τους είχε πει «μετά τρεις ημέρες θ' αναστηθώ» και τους υποσχέθηκε τη βασιλεία των ουρανών. Τους είπε ότι αφού λάβουν το Άγιο Πνεύμα θα κυριαρχήσουν στην οικουμένη κι ακόμη τόσα άλλα υπερφυσικά και ουράνια. Αν τίποτε απ' αυτά δεν γινόταν, όσο κι αν τον πίστευαν ζωντανό, πεθαμένο δεν θα τον υπάκουαν φυσικά, αν δεν τον έβλεπαν Αναστάντα.

Και με το δίκιο τους, γιατί θα έλεγαν: «Μετά τρεις ημέρες», μας είπε, «θ' αναστηθώ», και δεν αναστήθηκε. Υποσχέθηκε να μας στείλει Πνεύμα Άγιο, και δεν το έστειλε. Πώς λοιπόν να τον πιστέψουμε για τα μέλλοντα, αφού διαψεύδονται τα παρόντα;

Αλλά για πες μου, σε παρακαλώ, για ποιο λόγο, χωρίς ν' αναστηθεί, κήρυτταν ότι αναστήθηκε; Γιατί, λέει, τον αγαπούσαν. Μα το λογικό θα ήταν να τον μισούν τώρα, επειδή τους εξαπάτησε και τους πρόδωσε. Ενώ τους ξεμυάλισε με χίλιες δυο ελπίδες και τους χώρισε απ' τα σπίτια τους κι απ' τους γονείς τους κι απ' όλα και ξεσήκωσε κι ολόκληρο το ιουδαϊκό έθνος εναντίον τους, ύστερα τους πρόδωσε. Κι αν μεν ήταν από αδυναμία, θα τον συγχωρούσαν. Τώρα όμως ήταν σωστό κακούργημα: Έπρεπε να τους είχε πει την αλήθεια και όχι να τους υποσχεθεί τον ουρανό, αφού ήταν θνητός.

Όστε λοιπόν ήταν φυσικό να κάνουν το εντελώς αντίθετο: Να κηρύττουν την απάτη και να τον λένε απατεώνα και μάγο. Έτσι θα γλύτωναν κι από τους κινδύνους κι από τους πολέμους των αντιπάλων. Όλοι ξέρουν ότι οι Ιουδαίοι αναγκάστηκαν να δωροδοκήσουν τους στρατιώτες, για να πουν ότι έκλεψαν το σώμα· αν λοιπόν πήγαιναν οι ίδιοι οι μαθηταί κι έλεγαν, «εμείς το κλέψαμε, δεν αναστήθηκε», πόσες τιμές δεν θ' απολάμβαναν; Όστε ήταν στο χέρι τους και να τιμηθούν και να στεφανωθούν! Ε, λοιπόν δεν αναρωτιέσαι γιατί ν' ανταλλάξουν όλα αυτά με τις ατιμίες και τους κινδύνους, αν δεν ήταν μια θεία δύναμη που τους βεβαίωνε, δυνατώτερη απ' όλα αυτά τα γήινα αγαθά;

Κι αν με όλα αυτά δεν σε πείσαμε, σκέψου και τούτο: Έστω ότι δεν είχε γίνει η Ανάσταση. Κι αν ακόμη οι απόστολοι ήταν αποφασισμένοι να διδάξουν τον κόσμο, επ' ουδενί λόγω θα κήρυτταν στο όνομά του. Γιατί είναι γνωστό, πως όλοι μας δεν θέλουμε ούτε τα ονόματα ν'

ακούσουμε, όσων μας εξαπάτησαν. Άλλωστε γιατί θα διατυμπάνιζαν το όνομά του; Ελπίζοντας να επικρατήσουν μ' αυτό; Μα θα έπρεπε να περιμένουν το αντίθετο, γιατί κι αν έμελλαν να κυριαρχήσουν θα χάνονταν φέρνοντας στη μέση το όνομα ενός απατεώνα.

Ας θυμηθούμε εξ άλλου ότι η αγάπη των μαθητών προς τον Διδάσκαλο, ενώ ζούσε ακόμη, μαραινόταν σιγά-σιγά απ' τον φόβο του επικειμένου μαρτυρίου. Όταν τους προανήγγειλε τα δεινά που θ' ακολουθούσαν και τον σταυρό, πάγωσαν απ' τον φόβο τους κι έσβησαν τελείως. Ένας μάλιστα δεν ήθελε ούτε καν να τον ακολουθήσει στην Ιουδαία, επειδή άκουσε για κινδύνους και για θανάτους. Αν μαζί με τον Χριστό φοβόταν τον θάνατο, χωρίς αυτόν και τους άλλους μαθητάς, μόνος δηλ., πώς θ' αποτολμούσε;

Επί πλέον: Πίστευαν ότι θα πεθάνει μιν, αλλά θ' αναστηθεί κι όμως υπέφεραν τόσο. Αν δεν τον έβλεπαν Αναστημένο, πως δεν θα εξαφανίζονταν και δεν θα ζητούσαν ν' ανοίξει η γη να τους καταπιεί απ' την απελπισία τους για την απάτη κι απ' τη φρίκη για τα επερχόμενα; Θ' αντιμετώπιζαν τώρα την κατακραυγή για την αδιαντροπιά τους. Τι θα είχαν να πουν; Το πάθος το ήξερε όλος ο κόσμος: Τον κρέμασαν σε ψηλό ικρίωμα, ήταν μέρα μεσημέρι, μέσα στην πρωτεύουσα και στην πιο μεγάλη γιορτή που κανένας δεν ήταν δυνατό ν' απουσιάζει.

Την Ανάσταση όμως δεν την είδε κανείς απ' τους άλλους. Κι αυτό δεν ήταν μικρό εμπόδιο για να τους πείσουν. Πώς λοιπόν θα μπορούσαν να βεβαιώσουν στεριά και θάλασσα για την Ανάσταση; Και γιατί, πες μου, αφού σώνει και καλά ήθελαν να το κάνουν αυτό, δεν εγκατέλειπαν την Ιουδαία αμέσως, να πάνε στις ξένες χώρες; Αλλά δεν θαυμάζεις ότι έπεισαν πολλούς και μέσα στην Ιουδαία;

Είχαν την τόλμη να παρουσιάσουν τα τεκμήρια της Αναστάσεως στους ίδιους τους φονείς, σ' εκείνους που τον σταύρωσαν και τον έθαψαν, στην ίδια την πόλη όπου αποτολμήθηκε το φοβερό κακούργημα. Όστε και όλοι οι έξω ν' αποστομωθούν. Γιατί όταν οι «σταυρώσαντες» γίνονται «πιστεύσαντες», τότε και η παρανομία της σταυρώσεως βεβαιώνεται και λάμπει η απόδειξη της Αναστάσεως.

Για να ελκύονται όμως τα πλήθη σημαίνει πως οι μαθηταί έκαναν θαύματα. Αν όμως δεν αναστήθηκε και μένει νεκρός, πώς οι απόστολοι θαυματουργούσαν στο όνομα του; Πως πάλι, αν δεν έκαναν θαύματα, έπειθαν; Και αν μεν έκαναν -και βεβαίως έκαναν- είχαν Θεού δύναμη. Αν όμως δεν έκαναν και εν τούτοις κυριαρχούσαν παντού, θα ήταν ακόμη πιο αξιοθαύμαστο, θα ήταν το μέγιστο θαύμα, αν χωρίς θαύματα διέσχιζαν και κυριεύαν την οικουμένη δώδεκα φτωχοί και αγράμματοι άνθρωποι.

Ασφαλώς ούτε με τα πλούτη ούτε με τη σοφία τους επικράτησαν οι ψαράδες. Όστε και χωρίς να θέλουν κηρύττουν ότι μέσα τους ενεργούσε η θεία δύναμη της Αναστάσεως. Γιατί είναι τελείως αδύνατο ανθρώπινη δύναμη να κατορθώσει ποτέ τέτοια εκπληκτικά πράγματα.

Προσέξτε με πολύ εδώ, γιατί αυτά είναι αναμφισβήτητες αποδείξεις της Αναστάσεως. Γι' αυτό και θα επαναλάβω: Αν δεν αναστήθηκε, πώς έγιναν αργότερα στο όνομά του μεγαλύτερα θαύματα; Κανείς βέβαια δεν κάνει μετά τον θάνατό του μεγαλύτερα θαύματα απ' όσα όταν ζούσε. Ενώ εδώ μετά τον θάνατο του Χριστού γίνονται θαύματα μεγαλύτερα και κατά τον τρόπο και κατά τη φύση: Κατά τη φύση ήταν μεγαλύτερα, γιατί ποτέ η σκιά του Χριστού δεν θαυματούργησε. Ενώ οι σκιές των αποστόλων έκαναν πολλά θαύματα³. Κατά τον τρόπο πάλι ήταν μεγαλύτερα, επειδή τότε μεν ο ίδιος ο Κύριος πρόσταζε και θαυματουρούσε. Μετά τη Σταύρωση όμως και την Ανάστασή του οι δούλοι του επικαλούμενοι απλώς το σεβάσμιο και άγιο όνομά του μεγαλύτερα και εκπληκτικότερα επιτελούσαν. Έτσι δοξαζόταν κι ακτινοβολούσε πιο πολύ η δύναμή του.

Γι' αυτό οι άγιοι Πατέρες όρισαν να διαβάζονται αμέσως μετά τον σταυρό και την Ανάστασή του, οι «Πράξεις» που περιγράφουν τα θαύματα των αποστόλων και κατ' εξοχήν επικυρώνουν την Ανάσταση, για να έχουμε σαφή και αναμφισβήτητη της Αναστάσεως την απόδειξη: Δεν τον είδες Αναστάντα με τα μάτια του σώματος; Αλλά τον βλέπεις με τα μάτια της πίστεως. Δεν τον είδες με τα «όμματα» τούτα; Θα τον δεις με τα θαύματα εκείνα. Των θαυμάτων η επίδειξη σε χειραγωγεί στην Αναστάσεως την απόδειξη.

Θέλεις όμως να δεις και τώρα θαύματα; Θα σου δείξω. Και μάλιστα πιο μεγάλα απ' τα προηγούμενα: Όχι ένα νεκρό ν' ανασταίνεται, όχι ένα τυφλό να ξαναβλέπει, αλλά τη γη ολόκληρη να εγκαταλείπει το σκοτάδι της πλάνης.

Μέγιστη απόδειξη της Αναστάσεως είναι ότι ο Εσφαγμένος Χριστός έδειξε μετά τον θάνατο τόση δύναμη, ώστε έπεισε τους ζωντανούς να περιφρονήσουν και πατρίδα και σπίτι και φίλους και συγγενείς και την ίδια τη ζωή τους για χάρη του και να προτιμήσουν μαστιγώσεις και κίνδυνους και θάνατο. Αυτά δεν είναι κατορθώματα νεκρού κλεισμένου στον τάφο, αλλά αναστημένου και ζωντανού.

Πρόσεξε παρακαλώ· Οι απόστολοι, όταν μεν ζούσε ο Διδάσκαλος από τον φόβο τους τον πρόδωσαν κι εξαφανίσθηκαν όλοι. Ο Πέτρος μάλιστα τον αρνήθηκε με όρκο τρεις φορές. Όταν όμως πέθανε ο Χριστός, αυτός που τον αρνήθηκε τρεις φορές και πανικοβλήθηκε μπροστά σε μια υπηρετριούλα, τόσο απότομα άλλαξε, ώστε ν' αψηφήσει ολόκληρο λαό και μέσ' στη μέση του Ιουδαϊκού όχλου να διακηρύξει ότι ο σταυρωθείς και ταφείς αναστήθηκε εκ νεκρών την τρίτη ήμερα και ότι ανέβηκε στα ουράνια. Και τα κήρυξε όλα αυτά χωρίς να υπολογίσει τη φοβερή manía των εχθρών και τις συνέπειες.

Πού βρήκε αυτό το θάρρος; Πού αλλού παρά στην Ανάσταση. Τον είδε και συνομίλησε μαζί του και άκουσε για τα μέλλοντα αγαθά, κι έτσι έλαβε δύναμη να πεθάνει γι' Αυτόν και να

σταυρωθεί με την κεφαλή προς τα κάτω.

Το εξόχως σπουδαίο είναι ότι όχι μόνο ο Πέτρος και ο Παύλος και οι λοιποί απόστολοι, αλλά και ο Ιγνάτιος, που ούτε καν τον είδε ούτε απόλαυσε τη συντροφιά του, έδειξε τόση προθυμία για χάρη του, ώστε γι' Αυτόν πρόσφερε θυσία τη ζωή του.

Και μόνο ο Ιγνάτιος και οι απόστολοι; Και γυναίκες καταφρονούν τον θάνατο, που, πριν αναστηθεί ο Χριστός, ήταν φοβερός και φρικώδης ακόμη και σε άνδρες και μάλιστα αγίους.

Ποιος τους έπεισε όλους αυτούς να περιφρονήσουν την παρούσα ζωή; Φυσικά δεν είναι κατόρθωμα ανθρώπινης δυνάμεως να πεισθούν τόσες μυριάδες, όχι μόνο ανδρών, αλλά και γυναικών και παρθένων και μικρών παιδιών, να πεισθούν να θυσιάσουν την παρούσα ζωή, να τα βάλουν με θηρία, να περιγελάσουν τη φωτιά, να καταπατήσουν κάθε είδος τιμωρίας και να σπεύσουν προς τη μέλλουσα ζωή!

Και ποιος, παρακαλώ, τα κατόρθωσε όλ' αυτά; Ο νεκρός; Αλλά τόσοι νεκροί υπήρξαν και κανένας δεν έκανε τέτοια πράγματα. Μήπως ήταν μάγος και αγύρτης; Πλήθος μάγοι και αγύρτες και πλάνοι πέρασαν, αλλά ξεχάστηκαν όλοι, χωρίς ν' αφήσουν το παραμικρό ίχνος· μαζί με τη ζωή τους έσβησαν κι οι μαγγανείες τους. Η φήμη όμως κι η δόξα κι οι πιστοί του Χριστού κάθε μέρα αυξάνουν κι απλώνονται σ' όλη την οικουμένη.

Οι άπιστοι φρίττουν κι οι πιστοί διακηρύττουν:

Χριστός ανέστη! Αληθώς Ανέστη!

«Αυτώ η δόξα και το κράτος εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν».